

KAKŠEN BO BOJ PROTI DELAVSTVU V BODOČNOSTI?

VSA ZNAMENJA GOVORE, DA BO ODPRT.

Bole se je bojevati z nasprotnikom, ki ima odprt vezir, kot pa z zakritim obrazom.

Washington, D. C. (Lawrence Todd, Fed. Press). — Organizirano delavstvo ne more najti kaj dobrega v poslanici predsednika Hardinga, kot da se bo nasprotnik v prihodnjih letih bojeval odprto. Predsednik in njegova kongresna večina bodo delali v harmoniji z najvišjim sodiščem Združenih držav pri dvigovanju vlagatelja v denarno moč nad vlagateljem v delavsko moč. Delavcem bodo odkazali njih mesto.

Predsednik se najprvo dotika javnega lastništva, ko pravi: "Dobro je, da se razume, da ima človek pravico hoditi svojo normalno, legitimno in pravo pot neovirano, in njemu naj se ne kliče, da naj se poda v konkurenčni boj z vlado, pri kateri nosi ves tiskovni javni zakladnik." Kasneje zopet govori o "javnem obratovanju (železnice) in neskončnih stroških," in če "smo to dobro razumeli, nima kongres sankcije za vladno lastništvo," železniško upravljanje bo pa rešeno.

Ko je mr. Harding čital besede — "ostale ovire, ki so dedščina kapitalističnega izkoriščanja, se morajo odstraniti," ni bilo aplavza od strani kongresnikov in senatorjev. Ali ko je dvignil svoj glas, izrekajoč ustavek: "in delavstvo se mora pridružiti ravnanju v sporazumevanju, da je javnost, ki plača, javnost, kateri je treba služiti" — je nastal gromovit aplavz. Njegovi poslušalci so razumeli "delavstvo se mora," da morajo železniški delavci sprejeti znižanje mezd in znižanje splošnih življenjskih razmer, če ne bodo pa naleteli na hud odpor od strani eksekutivne moči.

Delavci na morju, ki pričakujejo, da se bo mr. Harding oziral na njih želje, bi morali slišati njegov agresiven glas, ko je zahteval, da morajo nastati ugodnejše razmere za ameriške lastnike ladij in parobrodov, da lažje konkurirajo tujcemskim lastnikom ladij in parnikov. Prav zanesljivo ni predsednik imel v mislih subvencije, kajti rekel je preje, kaj misli o subvencijah, ko je govoril, "da kongres ne naklada ljudstvu davka, da krije deficite, ki se mora sama vzdrževati."

Aplavz je sledil tem besedam, kajti poslušalci so videli v njih naskok na mornarski zakon, ki je nekakšna ovira profitu ameriških ladijskih lastnikov. Kimali so zadovoljno, ko je predsednik rekel in objubil "vladno spodbujanje in ne vladno ohranjanje pri prevažanju našega tovora."

Pri priporočanju departmeta za javno blagostanje je mr. Harding sredi aplavza previdno naglasil, "da moramo nasprotovati zahtevi, da zvezna zakladnica izvede sužbo, katere je dolžnost države po njenih državljanih." Rekel je, da je vlada razvila že preveč aktivnosti v izobrazbi, javnem zdravju, sanitaciji, delavskih razmerah v industriji, blagostanju otrok itd. Novi departmet bo to aktivnost še osredotočil in postal bo bolj efektiven, ne da bi bilo treba potrošiti več denarja.

Takoj v začetku svoje poslanice je tudi govoril o veliki varčnosti, o programu, ki se lahko izvede, da se razbremenijo, kakaj so bile razne postavke za delavski departmet, rane.

Predsednik je odprto izpovedal, "da je deflacija v zamahu, toda dosega ni meje, da se lahko naznanijo veliki masi konzumentov." Sugeriral je, da sedanje cene v trgovini na drobno za meso, kruh in blago, ki se ratlo spiklo, niso pravične in da mogoče kongres

FAŠISTIČNO DIVJANJE V TRSTU IN OKOLICI.

Trst, 15. apr. — Italijanski fašisti so začeli poslopje tukajšnjega jugoslovanskega kluba (ime ni navedeno). Izgredili so nastali, ko se je izvedelo, da je policija našla veliko tajno zalogo orožja in streliva v hrvaških krajih Istre, kjer so bili nedavno boji s fašisti. Okrog 70 Hrvatov je bilo aretiranih.

TRUST ZA IZDELOVANJE PAPIRJA V AKCIJI.

NAZNANIL JE ZNIŽANJE MEZDE IN PODALJŠANJE DELAVNIKA.

Novi ferman ima stopiti v veljavo 11. maja.

New York, N. Y. — International Paper kompanija, kateri nekateri pravijo trust za izdelovanje papirja, je obvestil svoje uslužbence, da novi ferman stopi v veljavo 11. maja, v katerem so povedani tele diktati: Deveturni delavnik. Odprava plačila za čezurno delo.

Tridesetodstotno znižanje mezd.

Vse kompanije tožijo, da imajo hude čase in da je treba zaradi tega znižati delavsko mendo in podaljšati delavnik.

Kompanije pa izdajajo svoja letna finančna poročila. Tako poročilo je izdala tudi International Paper kompanija, ki pa ne govori o hudih in slabih časih za uboge kompanijste, ampak prav jasno pove, da kompanije se ni imele tako velikega profita ali tako dobrih časov kot v letu 1920.

Kompanija je imela tako velik prebitok v tem letu, da odpade na vsako delnico \$52.07 kot dividenda, kateri je izdanih za \$19,850,264, med tem ko je dividenda v prejšnjem letu znašala le \$13.24 na delnico.

V ravno istem poročilu, v katerem kompanija poroča o masnem profitu, pa pretaka krogodolove solze o slabih časih. Najbolj se pa jezi zaradi odprave colnine, ki je v prejšnjih letih dobro hranila industrijo.

Ali ni to skrajna profitarska nesramnost?

Strokovne organizacije so seveda odklonile to nesramno profitarsko ponudbo, podjetniki so pa odgovorili, da raje zapro svoje tovarne, kakor da priznajo delavskih razmer v tovarnah, kot jih zahteva organizacija.

Rezolucija, s katero so unijski odborniki odklonili trustov ferman, se predloži članstvu na splošno glasovanje.

Samoposobi se razume, da bi podjetniki najraje zaprli papirnice za nekaj časa, da tako ustvarijo na umeten način pomanjkanje papirja, da lažje zopet naženejo cene navzgor.

ALI SPREJME SENAT ODŠKODNINSKO PREDLOGO ZA KOLOMBIJO?

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da senat najbrž sprejme predlogo, po kateri dobi Kolombija pet in dvajset milijonov dolarjev odškodnine, čeprav nekateri senatorji odločno nasprotujejo predlogu.

Senator Borah napada predlogo in je proti vsaki odškodnini.

napravi pritisk, da se cene hitreje izjednačijo.

Po tem je pa prišel s tole panacejo (splošnim sredstvom): "Stop-njevanje odmerjena pot za prilajevanje cene bo zadovoljila deželo in nam bo podala odviljenje življenja, ki konča vso depresijo in brezposelnost."

To je udobnost milijonom brezposelnih delavcev, ki jo podaja predsednik. Stalnost prilajevanja cen, ki jo biznismani sprejmejo protovoljno, bo dala delo brezposelnim delavcem in kruh njim družinam.

KROJAŠKI PODJETNIKI ZDAJ UŽIVAJO SVOJA ZDRAVILA.

KAKOR SO ONI NASTOPILI PROTI DELAVCEM, TAKO JIM DELAVCI VRAČAJO.

Podjetniki se seveda jese in prihajajo z novimi lažmi v javnost.

New York, N. Y. — Krojaški podjetniki, organizirani v Clothing Manufacturers' Association v New Yorku, se trudijo že lani od decembra, da uničijo organizacijo krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers of America. Zdaj ti podjetniki uživajo zdravilo, ki so ga pripravili za delavce. Organizacija krojaških delavcev je zdaj vložila tožbo proti podjetniški organizaciji za en milijon dolarjev odškodnine. V tožbi se navaja vsa nasilja, bojkot, obrekovanje delavcev, zarotniško početje, umazani jezik in druge take čedne stvari, ki jih je izvršila podjetniška organizacija ob času izpisa proti izpitni delavcem.

Obtožba je približno tako, kakršno je tvrdila Friedman & Co., vložila proti delavski organizaciji za en milijon dolarjev odškodnine. To tožbo je sodišče zavrglo, na kar je bila zopet vložena. Harry A. Gordon, advokat podjetnikov, je komentiral kot je njegova navada komentirati, od kar traja izpizor.

Gordon je zelo izvalno in ošabno izjavil, da so delavci zaradi tega tožili podjetniško organizacijo, da s sodelovanjem sodišča ustanove sovjetcem v krojaški industriji.

Odborniki organizacije krojaških delavcev izjavljajo, da je tožba navadna protiofenziva proti podjetnikom, začetek konca izpizora. Akcija organizacije krojaških delavcev je nekaj popolnoma novega v delavskem gibanju. Pri tej akciji ni toliko značilno, da delavci tožijo za odškodnino zaradi škode, katero so jim povzročili podjetniki s izpizorom, ampak pomembno je, da se delavci poslužijo napram podjetnikom tistega orožja, katerega so se dozdaj podjetniki posluževali proti delavcem.

Obtožbe, ki so jih podjetniki dvignili proti krojaškim delavcem, so zdaj ponovljene od delavcev proti podjetnikom. Razlika je ta, da so sodišča dozdaj zavrgla že preveč obtožb proti delavcem, podjetniki se bodo morali pa šele zagovarjati. Delavska organizacija obtožuje podjetniško organizacijo, da je povzročila, da so bili v časnikih in drugje objavljene obrekovne in neresnične vesti, kot na pr. da namorava organizacija delavcev vzeti podjetnikom produkcijska sredstva, in da so člani organizacije tujcem in kot taki nasprotniki ameriških idealov.

ROPARSKA BRUTALNOST.

South Haven, Mich. — Farmer Henry C. Gerling je živel že sedem let sam in svoji farmi.

Neki kerfiški deputij je čital na poštni škrinji pri farmerju Martinu Webbu: "Pojd in odveži Gerlinga."

Deputijski šerif je šel na Gerlingovo farmo in na nji je našel Gerlinga zvezanega in mrtvega. Ležal je na postelji.

Oblasti sodijo, da so roparji zvezali Gerlinga in ga oropali. Napisali so omenjene besede na poštno škrinjo, češ, da jih kdo čita prihodnji dan in odveži Gerlinga. Ker pa teh besed ni nihče opazil skozi več dni, je Gerling umrl lakote.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo dež in morda snež. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja, 47, najnižja 42. Sonce izide ob 6.09, zaide ob 7.31.

ŠVEDSKI KAPITALISTI SE TRGAJO ZA TRGOVINO Z RUSIJO.

Stockholm, 15. apr. (Federated Press). — Švedski kapitalisti so organizirali družbo, ki bo vodila trgovino s sovjetsko Rusijo. Družba, v kateri so zastopani predvsem bankirji in avtomobilski ter električarski podjetniki, ima milijon kron kapitala. Trgovina z Rusijo se že vrši, toda nova družba jo hoče konsolidirati.

NEMCIJA UPA NA HARDINGOVO POSREDOVANJE.

Francija okupira kotlino Ruhr 1. maja, če Nemčija ne plača računa reparacij.

JAPONCI NE DAJO JAPA.

Pariz, 15. apr. — "Echo de Paris" poroča, da bo račun reparacij, ki ga entente predloži Nemčiji pred 1. majem, znašal okrog 150 milijard zlatih mark. Račun pa še ni zaključen, ker še niso rešene neke podrobnosti.

Ako se bo Nemčija branila plačati omenjen račun, tedaj bo Francija zasedla nemško kotlino Ruhr, kjer so najbogatejši nemški premogovniki in tovarne. V ta namen pokliče Francija dva razreda rekrutov v vojaško službo.

Berlin, 15. apr. — Klerikalni list "Germania" piše, da bo nemška vlada s posredovanjem neke tretje sile predložila ententi nove pogoje glede reparacij. Dotična nevarna sila je na delu, da pridobi ameriškega predsednika Hardinga v svrhu posredovanja med entento in Nemčijo za ponovno pogajanje z ozirom na vprašanje odškodnine.

Tokijo, 15. apr. — Vladni organ "Matju" je večeraj poročal, da je vlada sestavila odgovor na ameriško noto zaradi otoka Japa v Pacifiku. List pravi, da vlada ne bo dala v svojem odgovoru nobenih koncesij Ameriki, pač pa bo kmalu objavila rezultat dotedanjih pogajanj in pojasnila svoje stališče.

VANDERLIP POROČA O TRGOVINI Z RUSIJO.

Ameriško blago prihaja v Rusijo skozi britske roke.

Moskva, 14. apr. — Washington D. Vanderlip, vodja sindikata ameriških finančnikov, ki je dobil velike koncesije od sovjetske vlade, je danes obelodanil sledeče poročilo:

"Američani so me vprašali za mnenje o ruskem trgovinskem položaju. Najbolji odgovor je, da je v zadnjih osemih mesecih dospelo v ruska pristanišča 37 angleških parnikov, naloženih z raznovrstnim materijalom. Zdaj je na poti v Rusijo 150 parnikov iz Nemčije in 140 iz Švedske. Vse blago je bilo plačano z zlatom in nekaj tega zlata je nedvomno našlo pot v angleško državno banko. Angleški parniki so pripeljali obilo ameriškega materijala, ki gre skozi roke angleških trgovcev v Rusijo. Ali nimajo ameriški podjetniki toliko sposobnosti, da bi kupovali direktno z Rusijo? — Iz Amerike nisem prejel že štiri tedne nobenih vesti. Kaj se godi v Ameriki?"

Delavsko razsodišče je brez koristi.

Auckland, Nova Zelandija. — (Feder. Press). — Prisilno delavsko razsodišče, ki je imelo poravnati vse spore med delavci in delodajalci brez stavek, se je izkazalo brez koristi za delavce. Razsodišče je dober aparat kapitalistov, ki jim služi za znižavanje mezd. Večje delavske organizacije so valed tega pričele prezirati razsodišče in se bodo zopet poslužile stavek za izvajanje njihovih zahtev.

Nov diplomatični naskok na delavce.

Angleški kapitalisti so se v skrajnem trenutku zatekli v zavetje "parlamentarne akcije", da preprečijo generalno stavko trozvez in porazijo rudarje. Lloyd George obdržava konference podnevu in ponoči. Pol-drugi milijon delavcev se je pridružil trozvezu.

London, 15. apr. — Lloyd George je danes predpoldne zopet povabil rudarje in lastnike premogovnikov na konferenco. Zadnji so takoj sprejeli povabilo, rudarji so pa predložili vabilo orednemu odboru delavske trozve, ki ga lahko sprejme ali zavrne. Ako bo vabilo sprejeto, tedaj to pomeni, da bo generalna stavka trozve zopet odložena. — Kapitalistični listi poskušajo narediti smelnjavo med delavci s poročili, da se so rudarji "uprili svojim voditeljem." Jutranji listi so poročali s kričnimi naslovi, da je Frank Hodges, tajnik rudarske organizacije, odstopil valed spora s voditelji železničarjev in transportnih delavcev. Vest se je takoj izkazala za laž, kajti opoldne je Hodges še vedno konferiral s odborniki delavske trozve.

London, 15. apr. — Britski kapitalisti so smeli izvršiti novo diplomatično potezo, da preprečijo generalno stavko in učenejo delavce. Njihov sluga Lloyd George je pričel manever, da bi spjel delavsko trozve v konflikt s parlamentom, ko je videl, da ne more napraviti razlora med delavci samimi. Napeljal je diplomatično vodo na mlin politične akcije, češ da naj trozveza poskusi svojo moč s političnim orožjem na polju splošnih volitev, ne pa na industrijskem polju s stavko.

Georgev trik je ta: ako trozveza ne misli na revolucijo, kakor pravi, potem mora takoj preklcati stavko in predložiti svojo zadevo ljudstvu na splošno glasovanje. Če trozveza zavrne njegov predlog, tedaj pokaže, da je orodje revolucionarnih elementov, ki bi radi strmoglavili državo in stari sistem. Gibanje trozveze je politično, ker gre za nacionaliziranje rudnikov, zato se mora to vprašanje obravnati v parlamentu. Trozveza naj si torej najprvo z volitvami osvoji parlament.

Georgev manevriranje še ni rodilo uspeha ob času tega poročila, toda kapitalistični krogi so zopet polni novega upanja in londonski listi so pisali danes jutraj, da bo generalna stavka zagotovo odvrnjena.

Ves dan večeraj so se vršile konference in trajale so do ene ure popoldne. Večeraj popoldne so lastniki rudnikov od svoje strani izročili sporno zadevo parlamentu, češ da naj "zastopniki ljudstva" rešijo stvar. S tem so dosegli toliko, da so tudi rudarji predložili svojo stran parlamentu. Bilo je že pozno zvečer, ko je Frank Hodges v imenu rudarjev adresiral 200 poslanecem v nižji zbornici in jim razložil stališče stavkarjev. Listi poročajo, da je Frank Hodges dejal poslanecem: "Pripravljani smo razpravljati o vprašanju mezd pod pogojem, da se to vprašanje ne smatra kot problem stalne mezdne lestvice po okrožjih, temveč le začasne." Ako je Hodges res — to rekel, potem je dal povod za nova pogajanja, ki se morajo končati s kompromisom.

Okrog polnoči je deputacija poslancev obiskala Lloyda Georgea v njegovi rezidenči. Sprejel je deputacijo in z njo konferiral eno uro. Konferenca se danes nadaljuje. Vlada je pripravila vse potrebno za boj proti delavcem, ako izbruhne stavka danes zvečer.

Na večerajšnji konferenci je Lloyd George poskušal napraviti razdor med rudarji in železničarji ter transportnimi delavci, ko pa

HABSBURŽANI NE SMEJO VEČ V AVSTRIJO.

Odslek avstrijske skupščine je določil zaporno kazen pa potepuške ekamonarhe.

ZAKON SO PREDLOŽILI SOCIALISTI.

Dunaj, 15. apr. — Ustavotvorni odslek avstrijske narodne skupščine je sprejel določbo proti povratku Habsburžanov in drugih potepuških ekamonarhov ter "vlaokorodcev" v Avstrijo. Ako se še kateri pokaže na teritoriju Avstrije, tedaj ga zadene zaporna kazen od enega do pet let.

Določbo so predložili socialisti, ki so specialno omenili Habsburžane. Pozneje je bila predloga toliko spreminjena, da ne imenuje nobene dinastije, določa pa, da se ne smejo vrniti v Avstrijo člani nobene bivše vladajoče dinastije. Nato so tudi vsenemeli glasovali za predlogo, ki je bila spujeta. Sprejem določbe v narodni skupščini je nagovorjen.

Predloga tudi določa, da se kaznuje z zapornim od šest mesecev da enega leta vsaka oseba, ki si nadeva prejšnji plemski naslov in ki se pusti nagovoriti v tretji osebi.

ZDRAVSTVENE RAZMERE V KATOLIŠKEM SIROTIŠČU.

Šest otrok je umrlo v enem tednu; vlada preiskuje.

East Chicago, Ind. — V tukajšnjem Carmelite Orphanage (Karmelitsko sirotišče) je zadnji teden umrlo šest otrok, trinajst je bolnih na difteriji, osepneah, oslovskem kašlju in plućni in 65 drugih otrok je v nevarnosti, da se nalezijo te ali one izmed omenjenih bolezni.

Zdravstveni komisar J. N. Hurty, alarmiran vsled takih razmer v katoliškem zavodu, je uvedel preiskavo.

NADŠKOF IZOBČUJE.

Kenosha, Wis. — Tukaj se je razširil glas, da bo nadškof izobčil iz cerkve vse verne farane, ki so ugrožali življenje fajmoštra Perardija. Cerkev ostane zaprta, kontrola nad lastnino bo pa imel šerif.

Nadškof noče odstraniti župnika, ki ga farani ne marajo. Nadškof je haje rekel, da je župnik Perardi najboljši človek, kar jih je imela fara sv. Rožnega venea in farani nimajo nobene resne obtožbe proti njemu.

Taki nadškofovski ukazi so dobri, ker odpravljajo ljudstvo od nima nič govoriti v cerkvi, ki jo je zgradilo in prepisalo na škofa. Nadškofovski ferman bo marsikatero farana spametoval, da ne bo dal nihdar več niti enega besa za cerkev. Kdo je torej kriv, če prihaja vedno manj ljudi v cerkev?

V Chicagu so bili večeraj obojeni trije Italijani, ki so izvršili več umorov in ropov. Imena umorincev so: Sam Cardinella, Sam Ferrera in Joseph Constanto. Istočasno sta bila zopet izvršena dva velika ropa v Chicagu! — Iz Kovna javljajo, da se Poljaki pripravljajo na vojno z Litvino zaradi Vilne. Poljake čete se abirajo ob meji.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (taven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglasu s. pr. (March 31-21) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

V KAKŠNE NAMENE SLUŽI DRŽAVNA POLICIJA?

Danes mogoče le še bolniki v norišnicah verjamejo, da služi državna policija za varstvo farmerjev, čeprav skušajo privatni interesi in njih golo orodje — šmokavzarsko časopisje dokazati, da bo državna policija varovala le farmerje, ki žive na samotah.

Država Pennsylvanija se lahko ponaša, da je prva uvedla državno policijo, ali črne kozake, kot jih imenuje ljudstvo v Pennsylvaniji in drugje. Zgodovina stavek pove, da je pomagala državna policija slomiti še vsako stavko v manjših pennsylvanskih mestih, kjer je nastopala tako samooblastno kot ruski kozaki ob času caraškega režima v Rusiji. Ali novejši dogodki govore, da državna policija ne nastopa le v malih mestih proti delavcem v stavki, ampak da razbija stavke v mestih, ki imajo več ko en milijon prebivalcev.

V Philadelphiji je zastavkalo osem tisoč delavcev v Crampovi ladjedelnici. Stavka je izbruhnila, ker je hotela kompanija za vsako ceno uničiti delavske organizacije. Odpuščala je delavske zaupnike na debelo. Delavci so bili popolnoma upravičeni zastavkati in to je menda vzrok, da se kompanija ni obrnila na sodišče za sodnijsko prepoved. Jasno je torej, da je kompanija provocirala stavko.

Kompanija si je pa znala vseeno pomagati, da stavkujoči delavci ne morejo razpostaviti stavkovnih straž. Dobila je državno policijo, da odganja stavkovne straže od tovarne. Organizirani delavci so bili primorani najeti letalo, ki je odpeljalo večje množino letakov, katere je letalec metal na dvorišče, da se tako stavkokazi seznanijo z bridko resnico, da so napadli svoje brate zahrbtno, ker delajo ob času stavke. Letalec spremljevalec je tudi fotografiral ladjedelnico, da ne more kompanija z napačnimi poročili varati javnosti in štrajkujočih delavcev, da v ladjedelnici delajo s polno paro.

Da državna policija odganja stavkovne straže od ladjedelnice je tako očiten dokaz, v kakšne namene služi državna policija, da tega dokaza ne morejo uničiti vsa zatrjevanja in pripovedke v šmokavzarskih listih, da je namen državne policije loviti hudodelce na deželi in varovati farmerje pred napadi. Philadelphia ima močno policijo in prav zanesljivo ne potrebuje državne policije za vzdrževanje reda in miru. Ako bi bila red in mir v nevarnosti, bi skrbela že mestna policija, da ne pride do kaljenja miru.

Privatni bizniški interesi v Pennsylvaniji lahko pravijo, da so srečni, odkar so v tej državi uvedeni črni kozaki. Dokler ni bilo črnih kozakov, so morali najemati velikomestne barabe za razbijanje štrajkov. Zdaj so jim ti stroški prihranjeni, ker je razbijanje štrajkov prevzela državna policija.

Ne smemo pa pozabiti, da je Pennsylvania industrijalna država in da si delavci lahko pripomogajo pri prihodnjih volitvah, da jim državna policija ne bo več razbijala stavek. Izvoliti morajo večino svojih kandidatov v državno legislaturo in poslanci bodo skrbeli, da državna policija ne bo več nastopala kot razbijač stavek in provokator mirnih štrajkujočih delavcev. Dokler bodo delavci sledili čez drn in strm profesionalnim političarjem starih strank in poslušali "delavske" prijatelje ob času volitev, jim bo državna policija napravila še precej škode.

Delavci naj nikar ne pozabijo, da privatni bizniški interesi niso organizirani le gospodarsko in strokovno, ampak da imajo tudi perfektno politično organizacijo. Samo politična organizacija ne izvojuje zmaga, ako ni zadaj za njo gospodarske in politične organizacije. Gospodarska in strokovna organizacija pa ne izvojuje politične moči, ako ni poleg gospodarske in strokovne organizacije še politične organizacije. To je tako jasno in razumljivo, kakor da je enkrat ena le ena, ena in ena pa dve.

Prihodnji korak železničarjev.

Spisal Wm. Z. Foster. Prevaj J. Z.

Copyright, 1921, by The Federated Press.

(Nadaljevanje.)

DESETO POGLAVJE.

VKLJUČENJE UNIJE DRUGA V DRUGO.

Ameriške železničarske unije bodo storile najboljše, če sprejmejo departmentsko formo organizacije, kot jo je uvedla Narodna unija železničarjev, ker se morajo prej ali slej združiti v eno telo. Tak sistem garantira red in moč v organizaciji. Faktično je najbolj praktična in uspešna metoda za ravnanje s toliko delavskimi kategorijami, kot jih najdemo v železniškem industriji. Razmere v Ameriki priporočajo, da se ustanovi več departamentov v prislagni industrijalni uniji, kot jih ima Narodna unija železničarjev. Zaman se pričakuje, da bi naše individualistične strokovne unije, ki so vajene avtonomije, kar drle v tako industrijsko organizacijo, ki je nankrat odpravila njih meje. Najbolje je, da se asimilirajo stopnjevale. V začetku bi bilo dobro, če bi postal za vsako združeno organizacijo po en departament. Seveda ni to zelo koristno. Toda kasneje, ko so razne stroke izgubile svoj omejen strokovni duh, bi se departamenti počasi odpravljali, dokler nima organizacija sama toliko departamentov, kot jih naravno zahteva industrija. Sosednje skupine kot na pr. strjevalce in kurjače, bi bili lahko v enem departamentu; sprevedniki, zavirniki, premikali in ogabljniki, čuvaji pa v drugem; kovinski delavci v tretjem itd. Končno bi se število departamentov sklenilo na osem ali pa na sedem manj.

Prvi korak je izredno važen, ker mora biti izvršen tako, da se našt priklubi železničarjem. To velja le toliko časa, dokler ni izvršeno združevanje. Drugi korak bi se izvršil na združiteljski konferenci ali konvenciji, na kateri se izdela struktura, ki vključuje vseh šestnajst unijs drugo v drugo. To bi se izvršilo z izvolitvijo narodne eksekutive, kateri je za palago departmentski sistem, da vodi zadeve nove industrijske unije. Ta eksekutivni odbor lahko sestoji iz eksekutivnih odborov združenih organizacij. Pamet pa seveda pravi, da zastuje, ako so izvoljeni trije zastopniki za vsak departament, kar pa seveda ni tako pravilno kot če se izvoli v eksekutivno petdeset članov na podlagi članstva vsake organizacije. Treba je tudi izvoliti glavne eksekutivne odbornike s potrebnimi odseki. To bi bila nekakšna podlaga za industrijsko unijo.

Glavno pri tem združenju je, da individualne unije izročijo svojo avtonomijo industrijalni uniji. Če se to zgodi, je industrijska unija najvišja oblast v organizaciji. Ta bi izdelala zahteve za vse stroke in jih predložila kompanijam s pripombo, da se odredi stavka, če tako zahtevajo razmere. Strokovna avtonomija bi bila torej pozabljena reč.

Proces industrializacije, pričet z združevanjem vodstev, bi se hitro razširil prek vseh prizadele organizacij. Lokalna, sistematska in divizijska federalizacija bi se razširila tako, da bi bile, tudi v nji organizirane vse stroke, kar bi le pospešilo ožje sorodstvo. Kjer bi praksa pokazala, da se morajo lokalne organizacije združiti, bi se to tudi izvršilo. Razni odbori, narodni, divizijski, sistemski in lokalni bi se stopnjevale združili v veliko moč. Razna strokovna glasila bi se združila v močno publikacijo. Uvedel bi se stalni in enak assessment, ravnotežje bi se zboljšalo in more dobrotočne naprave; assessmenti za organizacijo bi se pa lahko uredili stopnjevale in po meri, ki jo prejemajo železničarji. Uvedlo bi se lahko tudi zavarovanje. Prestojni listi med departamenti bi se izdajali brezplačno, pa tudi pristopnina bi se lahko uvedla splošno.

Revolucija bi nastala tudi v sedanjem sistemu za otthževanje konvencij. Mesto šestnajst konvencij bi se obdržala ena splošna konvencija, katere bi se udeležili zastopniki vseh železniških kategorij. Departamenti bi ne imeli potrebe in tudi ne pravice za obdrževanje posebnih konvencij. Združeni ameriški železničarji bi

imeli eno organizacijo in eno voljo. Sedaj bi se na narodni konvenciji, da rešijo skupne probleme. S starimi organizacijami, bi izšlo tudi zastarelo zastopništvo na konvencijah. Industrijska organizacija bi bila seveda velika in obsegala bi na tisoče lokalnih organizacij. Samoposebi se razume, da bi bilo treba odpraviti zastopstvo po lokalnih organizacijah, ker je primitivno, predrago, nepraktično in nekoristno. Boljša enota za zastopstvo tvori sistematska federacija, ki je zdaj uvedena pri železniškem uslužbenem departamentu. Če se sprejme sistematska enota, tedaj bi tvorili konvencijo industrijske organizacije zastopniki sistemskih organizacij. Mogoče bi se to zgodilo, da bi bil za vsak departament izvoljen po en delegat, ali kar je bolj praktično, trije do štiri delegati za vsako sistematsko organizacijo, izvoljeni s splošnim glasovanjem ne glede na to, h kateri stroki pripadajo. To bi jasnilo, da bi bilo članstvo zastopano po principih demokracije in delegatstva na konvenciji bi ne bila pretevilna. Zelo podučljivo je, da je letna konvencija velike Narodne unije železničarjev omejena na osemdeset delegatov, ki so izvoljeni s splošnim glasovanjem po distriktih, v katere je organizacija razdeljena. Zastarelo zastopstvo po lokalnih organizacijah ni več priznano.

Gornji predlogi so bili spisani, da se pove, kaj se zgodi, če se združi vseh šestnajst unijs. V predloženi industrijski uniji mora biti vseh šestnajst unijs, ker položaj je tak, da zahteva popolno solidarnost v vrstah železničarjev. Vsaka organizacija ne glede na to, kakšno pozicijo zavzema, bo nekaj žrtvovala in veliko bo pridobila. Združevanje ne more biti nikdar močno, dokler ne obsega vseh železniških unijs, pa naj bodo majhne, šibke, velike ali pa močne.

Če upoštevamo, da so unije razjede precej z nazadnjaškimi elementi, tedaj moramo računati s tem, da ne bodo vse hkratu prišle z gibanjem za združevanje. Prav lahko se zgodi, da se bo arcalio združevanje najprej v dveh ali treh organizacijah, kot smo to opazili pri federaciji. Če se pa želi združiti več organizacij hkratu, tedaj se to lahko izvrši po principih, ki so povedani zgoraj. Lahko določijo poseben departament za vsako stroko, ki se je združila. Ko se kasneje pridružijo druge unije, se lahko zopet ustanove novi departamenti, poleg pa dobe tudi zastopstvo v narodni eksekutivi. Zgornji načrt se da izvesti, če se vse unije združijo hkratu, če se najprej združijo med sabo in ustanovijo več novih central in te centrale združijo v industrijsko unijo, ali če se združijo dve ali pa tri stroke, kasneje se pa pridružijo združenju še ostale stroke.

Ako se vse železničarske unije združijo hkratu, tedaj železniški uslužbenški departament lahko služi kot eksekutivni odbor industrijske unije. Ako se pa unije združujejo druga za drugo, tedaj železniški uslužbenški departament ostane po sistemskem zastopstvu in svojo avtonomijo, dokler ni združenje izvršeno.

Delno združevanje, izvršeno po dveh ali treh organizacijah, je korak v pravo smer, ki pa ni kos položaju. Kar je potrebno in kar se mora izvršiti, je združevanje vseh šestnajst železničarskih unijs v eno telo. In to se mora izvršiti hkratu in ne stopnjevale. — Daleje prihodnjič.

(Opomba ured. Mr. Foster je podal v tem poglavju kratek načrt za združevanje vseh železničarskih organizacij v eno telo. Za podlago mu služi industrijska organizacija britskih železničarjev.)

DELAVSKA PREDLOGA JE UBITA.

Springfield, Ill. — Privatni bizniški interesi so zmagali. Predloga, ki je določala, da se ustanovi komisija, da preišče meze, ki jih prejemajo delavci in da se na podlagi te preiskave določi minimalna meza, je bila odkazana odseku za industrijske zadeve, da enkrat kasneje poroča nepovoljno o nji. Odš. Jeannette, bivša kongresnica iz Montane, je skozi pet ur vodila boj za sprejem predloga, toda zakonodajci so se bolj ozirali na glas tovarnarjev. Ko je prišlo do glasovanja, pa niso glasovali po imenih, ampak z vzklikom, tako da je nemogoče kdaj konstatirati, kateri zakonodajci so glasovali proti predlogi.

NOV DIPLOMATSKI NAHROK NA DELAVCE.

(Nadaljevanje s 1. strani).

se mu ni posrečilo, je začel z drugo potezo. Plediral je na politično akcijo. Dejal je, da vlada dobro ve, kaj hočejo delavci. Trozveza hoče nacionaliziranje rudnikov, železnice in parnikov, ampak tega ne bo dosegla s stavko. To je politična zahteva, ki spada v parlament.

"Ne vrzite države v kaos, stradanje in destrukcijo," je prosil Lloyd George, "obrnite se na ljudstvo, počakajte volitev. Saj pravite, da delavci tvore večino ljudstva, torej si pridobite večino in parlament je vaš."

Nato je George spremenil ton in pričel groziti. Rekel je, da "ljudstvo" ne bo trpele stavke in vlada tudi ne. Vse sile so pripravljene, da neusmiljeno zdrobe vsak poskus revolucije.

Harry Gosling, predsednik unije transportnih delavcev, je dejal ministrskemu predsedniku: "Mi bi bili gnilejši, če bi pustili rudarje na cedilo. Ako nas zdaj užene, se vrnemo na delo in pripravljali se bomo za novo bitko. Vaš kompromis ne bo odpravil industrijskega nepokoja in odločilna bitka bo le odložena."

George je rekel, da sporazuma z vlado ne bo toliko časa, dokler rudarji ne zavrnejo njihove zahteve za združenje dobička, kar pomeni, da bi morali boljši rudniki plačevati mezdni deficit slabijih rudnikov. Vlada odpre novopogajanja, takoj čim se rudarji izrečejo za mezo, katero so lastniki smotni plačevati z ozirom na gospodarsko stanje rokov.

Kljub temu, da vlada napolnje vse sile za preprečenje generalne stavke v zadnjem momentu in se v ta namen poslužuje vseh diplomatskih trikov, ki jih je zmogel stari lijak Lloyd George in njegova kapitalistična mašina, se nadaljujejo priprave za titanski boj na obeh straneh.

Zveza splošnih delavcev (Federation of General Workers), ki predstavlja 1,500,000 delavcev v sto različnih industrijah, unaj delavske trozveze, je večeraj naznanila po svoje izvrševalnem odboru, da bo podpirala trozvezo v stavki v interesu rudarjev. S tem je število delavcev, ki se udeležijo napovedane generalne stavke, naraslo na približno pet milijonov.

Delavska trozveza je organizirala svoj "vojni svet", ki bo vodil stavko; organizirani so tudi posebni odbori v vseh okoliših na deželi, ki bodo skrbeli za mir, to je da ne bodo zločinski elementi kradli, ropali in izkivali krivolitja na račun stavarjev.

J. H. Thomas je rekel snoti, da ima trozveza v neki kooperativni banki dvajset milijonov dolarjev vojnega sklada. Železničarji imajo velike vsote investirane v vojnih podjetjih in pripravljeni so izposoditi si večjo vsoto za financiranje stavke.

Parlamentarni odbor kongresa strokovnih unijs, eksekutiva Labor Party in odbor parlamentarne delavske stranke so v posebni resoluciji izrekli solidarnost s trozvezo.

Unija mornarjev ima na glasovanju predlog, če se tudi mornarji in drugi delavci na ladjah pridružijo generalni stavki. Mornarji imajo tudi svoj spor s parobrodskimi družbami, katere jim hočejo znižati mezo za trideset odstotkov. Ako zastavkajo mornarji, tedaj je ustavljena vsa prekomorska plovnost, kajti delavci na ladjah so v splošnem dobro organizirani.

Na drugi strani se pripravljajo kapitalisti. Vlada je organizirala razne sisteme za transportiranje živil in drugih potrebščin s pomočjo stavkokazov in vojske. Zavarovalne družbe imajo na tisoče prosliev — trgovcev in posameznikov — ki bi radi zavarovali šipe in druga imetja proti izgredom. Rožljanje z orožjem se nadaljuje. Središče Londona, kjer so vladna poslopja in kraljeve palače, kar mrgoli detektivov in policistov. V kleti in na strehe so postavljene strojne. Na strehah ministrskih palač se nahajajo strojnice v taki poziciji, da lahko pometejo vse glavne ceste okrog zborniške palače.

London, 15. apr. — Parobrodna družba White Star Line je valed pomanjkanja premoga pridržala več parnikov, ki bi imeli pluti v odstotkov.

Ameriko. V pristanišču na reki Tyne počiva 216 partikov, ki imajo prehoga.

NOVA ODKRITJA O PEONAZ NI SUŽNOSTI.

Knoxville, Tenn. — Zvezni radniki so preiskali razmere v naselišču ob Leejevi cesti blizu Tate Springsa in so aretirali štiri osebe na obtožbo, da ravnaajo z zamorščimi delavci kot s peoni. Aretiran je bil superintendent P. R. Woods in štirje predelavci, ki so zaposleni pri Southern Construction kompaniji, katere grad Leejevo cesto.

V tem naselišču so ravnali redno brutalno z zamorškimi delavci. Dne 18. marca so pobegnili izje zamorški delavci. Ujeli jih in privedli nazaj. Privezali jih na zabojo za orodje, kakor je neki predelavec vzel desko, in čevlje dolgo in čest široko, in njo je pretepel zamorec.

Oboženi stražniki so čuvali zamorske delavce na delu po dnevu, ponoči so pa skrbeli, da niso mogli pobegniti.

NEVARNOST V VELEBIZNISNI ŠKEM ČASOPISJU.

Chicago, Ill. — Victor C. Falk je v svojih sedmih letih prepotoval precej sveta. Imel je na svojem domu kar celo zbirko raznih predmetov v svoji sobi, ki so ga spominjali na ta potovanja. Z njim se je zgodilo, kot se navadno zgodi v vsakim večnim povotniškom. Oženil se je in pričel je delati stalno. Pred nekaj meseci je izgubil delo. Zastonj se je trudil, da dobi delo. Imel je ženo in otroka, za katere je imel skrbeti. To ga je potrla in odprl je plin da se je rešil te solzne doline.

In zdaj pa pride velebizniško časopisje in vrže zadnji kamen v njega. Falk ni izvršil po logiki šmokavzarskega samomora, ker je več mesecev brez dela in ni mogel dobiti več dela, ampak ker ni mogel več potovati in ker je zadnje dni pil. Delavec še v grobu nima miru pred šmokavzarskimi hijenami.

Brailija sprejela 10,000 Vranglovih vojakov.

Carigrad, 12. apr. — Brailija se je končno udeležila mednarodnega entente in dovolila, da se 10,000 mož bršne Vranglove armade naseli na njenih tleh. Entente, posebno Francose, je dalj časa skrbi, kako se bi iznebili Vranglovih vojakov, katerih je še okrog 25,000 mož v Carigradu. Vrangel sam je proti razpuščenju njegove armade in prošil je, da bi se vse čete preselile v Srbijo, kjer bi lahko delale in bile blizu v slučaju nove vojne z boljševiki. Zavezanci pa niso hoteli razbiti Vranglovo armado. Francosi so poslali agitatorje med kozake, ki so jim dnevno predavali o "lepota in bogastvu" Brailije, tako da so se Rusi končno odločili za pot v južno Ameriko. Ostale Vranglove čete bodo razpuščene na vse vetrove. Okrog pet tisoč jih Francosi odpeljali v Odeso na izrečno željo vojakov samih, ki so hoteli iti domov. Zdaj poročajo, da ne bo entente poslala nobenega Vranglovega vojaka nazaj v Rusijo, ker je prišla vse iz Odesa, da so boljševiki baje potisnili prve prikece v rdečo armado.

IZ DELAVNEGA SVETA.

— Vse to španskih naseljenec se je v četrtki vrnilo nazaj v domovino, ker niso mogli najti dela v Ameriki. Španska vlada jim je plačala vožnjo.

— Kanadske parobrodne družbe naznanjajo, da bodo znižale mezo pristanišnim delavcem.

— V Ameriki se poskušajo ustoličiti industrijske avtokracije, kateri bodo organizirani delavci nepovedali boj," je rekel Gompers zadnje dni v svojem govoru v New Yorku.

— V industrijskih mestih države Massachusetts se brezposelni delavci vračajo na delo. V Holyoku je 2700 delavcev zapel na delo.

— Železniška družba Denver and Rio Grande je vzela 300 delavcev nazaj v svoje delavnice v Salt Lake. Pristo mož je še brez posla.

— V mnogih tekailnih tovarnah v Rhode Islandu je izbruhnila stavka, ker delavci nočejo delati v družbi s importiranimi nemškimi delavci.

— Lastniki čevlarskih tovarnov v Haverhillu, Mass., so predložili delavcem znižanje meze za 35 odstotkov.

5 [REDACTED]

DOPISI.

Sheboygan, Wis. — Dolgočasna zima nas je zapustila in prišla je vesela pomlad, katere so sluhni veselili, otroci in starčki, splošno živo bitje. V žilah vsakomur se prične kri hitreje pretakati, ko opazuje pruhajočo se naravo. Vse hiti v naravo, ki se je odela s pestrim cvetjem, po vejah veselo skakajo tihi in prepevajo svoje pesmi in gradijo gnezda za svoje mladiče.

Tukajšnje slovensko pevsko društvo "Danica" je sklenilo na zadnji seji prirediti plesno veselico dne 24. aprila v prostorih rojaka Fr. Zaverla, katere program je izredno bogat in vsebuje pevske, koncertne in zabavne točke ter ples in prosto zabavo; poleg tega bo na tej veselici prodana na dražbi tudi lepa mlada telica. Na tej veselici bo nastopilo slovensko pevsko društvo "Danica," izbrane komade bodo igrali tamburaši, ki bodo igrali tudi pri plesu.

Torej rojaki, ako se hočete v resnici dobro zabavati in imeti vsestranski užitek, udeležite se te veselice, ker to je prva spomladanska veselica v tej naselbini. Za vsestransko dobro potrebo bo najbolje preskrbljeno kot za gorak prigrizek in hladilne pijače. Rojaki so se vednoanimali za prireditve tega pevskega društva in se vedno odzvali vabilu in upam, da se bodo tudi sedaj in tako pomagali do boljše vsepeha. Slehniki se gotovo zaveda, da je pevsko društvo odvisno le od rojakov, v koliko so pripravljeni moralno in gnetno podpirati društvo, in društvo se tega tudi zaveda.

Apeliram na tukajšnje rojake lastnike avtomobilov, da bi bili na ta dan toliko prijazni in dali avtomobile na razpolago, da bi vozili rojake na veselilni prostor

in potem domov, in sicer kolikor se je moglo komu v ta namen žrtvovati ali kolikor mu čas dopušča. Rojaki, delujmo složno in pomagajmo drug drugemu, ako hočemo napredovati. Opuščamo razne nesmiselnosti ali predsodke, kakšne "barve" je ta ali oni. To nam ne pomaga k napredku. Ako bomo pomagali drug drugemu, tedaj bomo napredovali, ako bomo na nasprotovalec drug drugemu, tedaj pa ne moremo pričakovati katerega posebnega napredka. Pevsko društvo "Danica" stoji popolnoma na nevtralnem stališču in po možnosti se odzove slehnemu povabilu.

Še enkrat apeliram na vse rojake v tukajšnji naselbini kakor tudi v bližnji okolici, da se udeležijo te veselice v polnem številu. Pohitite v prosto naravo sedaj spomladi, ko nas vsaka stvarica v naravi vabi ven iz mesta, ven iz zakajenega zidovja. — **Odpor.**

Rock Springs, Wyo. — Po kolegarijam imamo tudi v Wyomingu pričetek spomladi, ali narava pa izgleda kot ob Novem letu. In kljub temu, da smo v pomladanskem času, še ne upamo, da bi bil to zadnji sneg, ki ga je podelila mati narava sedaj.

Na vsakem vlaknu se sedaj opazi takozvane "trampe", ki romajo križem Zdr. držav, iz kraja v kraj, lačni, razcepani in brez vsakih denarnih sredstev. Na tisoče in tisoče delavcev, ki so sivoječasno prav pridno pomagali združiti "avtokracijo", ki so izdelovali razne vojne potrebščine, roma iz kraja v kraj in išče dela. Tudi sedaj bi radi ravno tako delali, ko bi imeli priliko, ko bi se jih industrijski magnati usmili, radi bi bili koristni udje človeške družbe. In proti svoji volji so se morali oprijeti drugega poklica — trampanja.

Odgovor na vprašanje, kdo je kriv sedanje brezposelnosti, je prav lahak, kdor le gleda z od-

prtimi očmi in kdor ne spi ob bellem dnevu. Ljudstvo samo, ker izroči vso moč privatnim velebitnim interesom, mesto da bi samo obdržalo vajeti v rokah in samo vodilo svojo usodo. Ko bi ljudstvo spoznalo, da ima vso moč v svojih rokah, tedaj bi ne dopustilo da bi komaj pet odstotkov vsega prebivalstva v Zdr. državah diktiralo 95 odstotkom, kako bo živelo, kdaj bo delalo in po čim prodajalo svoje izdelke oziroma produkte in po čim zopet kupovalo.

Da bo pa ljudstvo to spregledalo, mu je pa treba izobrazbe. Da pa ljudstvo dobi to izobrazbo, mu je pa treba dobrih naprednih časopisov, ki bodo pisali v interesu ljudstva ne pa v interesu velebitnih magnatov. Dokler bodo pa privatni interesi imeli v svojih rokah glavno orožje, t. j. dokler bodo diktirali s pomočjo svojega časopisa, koliko naj delavce dela, koga naj voli itd. tako dolgo je paš še nespametno misliti, da se bo sedanji sistem spremenil.

Priznam naj odkrito, da sme mi Slovenci lahko ponosni na naš list Prosveta. Čitamo razne časopise tudi v drugih jezikih, toda rečem pa samo to, da še nisem našel enega, ki bi ji bil kos. (Ni treba misliti, da s tem hočem komu prikupiti, ker to jaz sovražim, da bi drugače govoril, kot mislim.) Neki "popotnik", ki potuje tukaj po zapadu se je pač izrazil, da bi "Prosveta" ne sme la eksistirati. Svetujem pa temu "ljudskemu prijatelju", da naj dobro premisli kaj govori, sicer bo še manj "biznisa" kot ga ima sedaj. Sicer pa dvomim, da je ta "potnik" zmogel čitanja — bogami!

V nekaterih krajih ljudje študirajo, kaj so "plavi" zakoni. Tukaj smo pa bolj napredni, zato smo tudi že pričeli izvajati te zakone, da bomo videli, kako bo to šlo. Glavno besedo v tukajšnjem mestu ima škof, in s tem je

že precej povedano. Ob sobotah e polnoči se mora vse zapreti tako, da potem lahko mirno pričakujemo nedeljske službe božje. Prepovedano je vsak ples v nedeljah zvečer. Nekateri trdijo, da je mogoče dobiti dovoljenje za ples v nedeljo popoldne toda treba je menda letati od Poncija do Pilata. Mestni občinski odbor menda tudi pripravlja predlogo, da se vzakoni zakon, da bo treba plačati takozvani obrtni davek in sicer po 25 dolarjev na posamezne predmete, ki spadajo v eno stroko. Ako bo predloga sprejeta ne bodo oškodovani trgovci in obrtniki, marveč le mi priprosti delavci, ker že itak vzdržujemo celi svet z našimi žiljavimi rokami.

Tukajšnji premogovniki obratujejo po dva do tri dni na teden in še tedaj se prav malo zaslužijo. Delavci vposleni v tukajšnjih železniških delavnicah so bili pred nekaj časom do malega vsi odpušeni. Vsled tega je tudi tukaj veliko število delavcev brez dela. Kaj je namen te taktike, katero so zavzeli industrijski magnati, se lahko razume. — **Narodnik.**

Milwaukee, Wis. — Ker je med Jugoslovani v naši naselbini mnogo rojakov, ki se zanimajo oziroma simpatizirajo z idejami komunizma in ker obstoji o tem vprašanje mnogo napačnih pojmov, je sklenil slov. soc. klub na zadnji seji, da se vrši dne 19. aprila v Ilirija-dvorani javna debata, katere predmet je: Socializem in komunizem. Debate se bo udeležilo več zagovornikov komunizma in klub vabi vse rojake, ki se zanimajo za delavska vprašanja, da da se udeležijo te zanimive debate. Debata se vrši omenjeni dan zvečer in opozarjamo vse sodruge in rojake, da naj bodo točno ob sedmi uri zvečer v dvorani, da nam bo tako več časa na razpolago, kar nam bo omogočilo natančnejše razpravljanje o tem važnem vprašanju. Vstopnina je prosta. — Za slov. soc. klub John Krese, tajnik.

Willard, Wis. — Kot je že bilo poročano, so se tukaj vršile dne 5. aprila t. l. mestne občinske volitve, ki so izpadle v veliko zadovoljnost tukajšnjih naprednih volilcev in v veliko jezo in žalost g. fajmoštru in njegovi stranki. Izvolili smo namreč župana, občinskega tajnika in blagajnika; izvoljeni so bili kandidati, ki so kandidirali na napredni volilni listi.

"Father" je žrtvoval veliko svojega prostega časa, ko je agitiral za svojo stranko in kritiziral in blatil kandidata nasprotne stranke, posebno še kandidata za župana, češ da je odpadnik od sv. vere, da je boljševik, socialist in nevem kaj še vse. Toda vse zaman; volilci so rekli, tega hočemo imeti. "that's all". Volitve so pokazale, koliko zaslonbe ima še tukaj naš g. fajmošter in koliko rojakov še verjame njegovim pridigam. Prejšnji župan, ki je pristal fajmoštrove stranke je dobil celih 64 glasov, novoizvoljeni župan napredne stranke pa 104 glasove. — Iz tega se vidi, koliko je dosegel gospod fajmošter s svojo agitacijo.

Sedanji novi župan se je namreč zelo zameril tukajšnjemu gospodu fajmoštru pred dobrim letom, ko mu je na občinski seji jasno in odločno povedal, da nima nič opraviti na občinski seji, ko je hotel nekaj komandirati in podučevati občinske odbornike, in da naj se raje bdi briga za cerkev, ni pa treba nosa vtiakati v zadeve, ki ga prav nič ne brigajo. Seveda so te besede zelo hudo zadele gospoda fajmoštra in jih ni mogel pozabiti. Ne dolgo potem je pa M. D. dobil po pošti hudbea; malo se ve, kdo je bil pošiljatelj.

Naš fajmošter je postal tako zelo "priljubljen" v tukajšnji naselbini, da rojaki delajo ravno

to, kar on prepoveduje. Dosegel je toliko, da že dvanaest otrok ni krščenih tukaj. Velik nasprotnik je tudi tukajšnjega slov. podpor-nega društva Slovenske narodne podporne jednote, in s svojim nasprotovanjem je toliko dosegel, da društvo tako dobro napreduje, kot se nikdar poprej ne tako; skoro na vsaki seji pristopi nekaj novih članov in na prihodnji seji jih bo zopet veliko sprejetih v naše društvo — prijavljenih je že dvainštirnovih kandidatov. Zabuvalja je zelo žrež. Prosveto in agitiral proti temu listu, toda dosegel je zopet toliko, da je vedno več novih naročnikov. Ali bolje rečeno, vse mu gre narobe in nobena stvar ne po njegovi volji.

Da je prejšnji župan tako pogorel pri volitvah, naj se zahvali g. fajmoštru. Še en je dober mož, toda premehek je in se je preveč udejaval fajmoštru. Ako bi ne bil poslušal g. fajmoštra toliko, bi mogoče ne bil propadel.

Ako hoče biti fajmošter dober Kristusov namestnik naj se bolj briga za svoje pšče, v druge zadeve naj pa nikar ne vtiča svoj nos. Toda, kot se razvidi, je njemu bolj mar farovž in kuharica kot pa cerkev. Ako bi se tukajšnje društvo krščanskih žena ne brigalo toliko za cerkev kot se, bi v cerkvi nikdar ne bilo pospravljeno in osnaženo. Kajti dušni pastir se briga le za to, da je farovž lepo pobavnan in pnažen, cerkev je pa taka, kot kaka stara zapuščena dvorana. Prebarvan še ni bil od kar stoji. Pometati in pospravljati boji neka stara ženica in pobrati tudi nekoliko prah. Njegova kuharica pa lepo počiva doma in se iz farmarjev norčuje. Ob večerih se pa lepo sprehajata. Sedaj je menda celo najel glasovir, da ima kuharica bolj udobno življenje. In kdo vse to vzdržuje? Dotični, ki vzdržuje g. fajmoštra.

Kolikor jaz poznam novega župana, morem reči, da je mož na svojem mestu in da ljubi pravico in da se ne ozira na desno ne na levo in da pove vsakomur svoje brez ozira ali je jezen ali pa vesel. Pričakujemo, da bo deloval v korist cele občine in vseh volilcev nepristransko. Vsi volilci mu kličejo obilo vsepeha pri njegovemu novemu delu. — **Opazovalec.**

Demonstracije brezposelnih v Berlinu. Pred mestno hišo v Berlinu so se 21. marca o priliki pogajanj radi brezposelnih in onih, ki so brez strehe, vršile velike demonstracije brezposelnih. Velikansko množico delavstva, ki je siloma hotela vdreti v mestno hišo, je policija razkropila.

FARMA NA PRODAJ.
Najlepša prilika se nudi onem, ki želi kupiti posvetno po ceni v Jugoslaviji. Ali pa prodam tudi tukaj v Otsego County, N. Y. eno izvrstno dobrih farm, s to farmo se proda 29 glav goveje živine, 5 mladih konjev, 4 svinje, nad st. kokaši, več stotin bušjev ovsa, koruze, pšenice, ajde in krompirja, vsakovrstno potrebno kmetijsko orodje, tudi se proda vse pohištvo. Jamčim vam, da je vse v najboljšem stanju. Kdo ima veselje do dobre kmetije, naj pride sam sem in se prepriča na svoje lastne oči, potem pa kupi, če se mu bo dopadlo. Cena se izve za obe farmi pri lastniku: M. Omerza, R. D. 1, Fly Creek, N. Y. (Otsego County). (Adv.)

ORNE ZA DENARNE POŠILJATVE.

V Jugoslavijo pošljemo za:
\$ 2.00 ..... K 240
5.00 ..... K 620
10.00 ..... K 1,250
25.00 ..... K 3,150
50.00 ..... K 6,400
75.00 ..... K 10,000
374.00 ..... K 50,000

Za slučaj, da hoče kdo poslati denar v dinarjih, naj računa 4 krone za en dinar.

V Italijo pošljemo za:
\$ 5.00 ..... 110 lir
10.00 ..... 210 lir
23.00 ..... 500 lir
45.00 ..... 1,000 lir
222.00 ..... 5,000 lir

Denar naj se nam pošlje po poštinih money-orderih ali po bančnih draftih ali Express čekih ali v registriranih pisnih na:

ZAKRAJČEK & ČERBAK
Slovenska banka,
70-9th Ave. New York City

Jimmie Higgins.

Spisal UPTON SINCLAIR.

Z dovoljenjem avtorja prevad IVAN MOLEK.

(Nadaljevanje.)

Ni se motil. Skozi temno mrežo žie je zagledal svojo ženo, Lizzie, materinska. Lizzie, je stala tam zelo blede, težko je sople in po lihi so ji lezle kledbe solze. Uboga Lizzie! Doma so bili njeni trije otroci in njena navadna, nerevolucionarna psihologija ji je govorila, da je največja sramota na svetu, ako je človek v ječi! Higginsu se je storilo milo in za hip je imel nagon, da bi raztrgal proketo mrežo, skočil k njej in stisnil k sebi drago materinsko dušo. Tako pa ni mogel storiti drugega kot nabral je ustnice v dvomljiv nasmeh in je dejal, da se mu izvrstno godi v zaporu. Nikdar mu ne bo žal, da je bil zaprt! Iz "Smrtnekega Mikeja" je že naredil socialist in Peter Curley, zviti tat, mu je obljubil, da bo gotovo prečital knjigo "Vojna-zakaj!" kakor hitro pride iz luknje.

Toda ena stvar je bila, ki je težila Higginsovo srce. Kako živi njegova družina, kaj počno otroci? Vedel je, da v hiši ni denarja in Meisner je sam revož, kda bi hiralil še štiri želodec poleg njegovih. Ampak Lizzie je tudi nabrala ustnice v nasmeh in zagotovila Jimmieja, da je doma vse v redu in da mu ni treba skrbeti. Dr. Service je poslal listek, na katerem je bilo njegovo ime zapisano. Vzela je listek in ga nesla groečrju, ki ji je povedal, da je ček za pet dolarjev. Lačni torej niso. Dalje mu je zaupala skrivnost, katere še ni vedel. Lizzie si je prihranila nekaj denarja, ne da bi bil Jimmie kaj znal o tem.

"Ali kako je bilo to mogoče?" vpraša Jimmie silno začuden — kajti vedno je mislil, da so mu znani vsi dohodki in stroški hišnega gospodarstva.

Žena je bila primorana, da pove vse. Ko je Jimmie dobil povisano plačo, ji je enkrat tial za obliko, lepo obleko. Ona je kupila krilo in vse in mu povedala, da je svila, ki stane petnajst dolarjev. On, bedak, je seveda verjel! Lizzie je pa kupila ponošeno obleko za tri dolarje, ki je izgledala kot svilnata, pa ni bila, toda ona je prihranila dvajset dolarjev.

Jimmie se je vrnil v svojo "kaj" in majal z glavo, češ: "O ženske, kdo vas naj razume!"

VII.

Jimmie Higgins in ljubezenski magnet.

Stavka je bila končana, ko je Jimmie prišel iz ječe; končana je bila s tem, da so delavci dobili povečano meздо, voditelji stavkarjev so pa šli za omrežje. Jimmie je stopil pred svojega starega delovodjo, toda delovodja mu je rekel surovo, da naj gre k vragu. Jimmie je šel v Hubbardtown in stal v dolgi vrsti prosilcev za delo pred vratni Engine kompanije. Higgins je vedel marsikaj o črni listi, zato je povedal, da se piše Joe Aronsky in da je prišel naravnost iz Pittsburgha, kjer je silil. Higgins je v Hubbardtownu dobil plačo in da se delavcem tam dobro godi. Ko je pa Jimmie tako govoril, je opazil moša, sedečega na koto pisarne, ki ga je hotel požreti z očmi. Ko je bilo izpraševanje končano, so se delovodja molče obrnili k mo-

žu v kotu, kateri je hitro odkimal. "Ne bo nič", je dejal delovodja Jimmieju, ki je takoj razumel vse. Tovarniška družba v Hubbardtownu se je dobro zavarovala proti agitatorjem iz Leesvillu.

Jimmie je dva dni iskal dela v domačem mestu, ali zastoj — povsod so ga imeli na črni listi. Edino v pivovarni so bili zelo počasni; dali so mu delo in delal je dve uri, predno so bili poučeni, kdo in kaj je, na kar je odalovljen. Jimmie si je pa privoščil delovodjo pred odhodom rekoč, da so se prepoznajo spomnili, kajti on je že dal socialistične tiskovine vsem delavcem v dotičnem oddelku.

V Jeffersonovi ulici — v zakotnem delu mesta — je imel stari Nemec z imenom Kumme delavnico za ščikle. Eden sodrugov je povedal Jimmieju, da Kumme potrebuje pomočnika. Higgins je takoj šel tja in je dobil delo za dva dolara dnevno. Bila je slaba plača za tiste čase, toda Jimmieju se je dopadlo delo radi tega, ker je bil njegov delodajalec prijatelj socialistov in velik pacifist — za vse države, samo za Nemčijo ne! Dejal je, da ima vsak narod pravico do obrambe in po njegovem trdnem prepričanju je bila Nemčija napadena. Mož je potratil velik del svoje energije z dokazovanjem kajzerjeve nedolžnosti, kadar je imel koga, ki ga je hotel poslušati; včasih se je spri radi tega s svojimi odjemalci in pri takih prilikah jim je naravnost povedal, da naj le gredo drugam, ako ne verujejo njegovim dokazom.

Večinoma so prihajali sami Nemci v delavnico in Jimmie je silal vsak dan sveže argumente proti municijaki industriji, katero so v delavnici imenovali morilno kupčijo; na drugi strani so se pa navduševali za program "nasilčevanja Amerike pred vsemi drugimi državami." Med rednimi obiskovalci Kummejeve delavnice je bil tudi Jerry Coleman, ki je bil še vedno na delu in imel je desetdolarskih bankovcev več kot kdaj poprej. Coleman, se je zdaj izdal za organizatorja novega društva z imenom "Delavski narodni mirovni svet". Ker je bil Jimmie prijatelj vsake organizacije, ki se je imenovala delavska in mirovna, ni imel razloga, zakaj ne bi podpiral Colemanovega društva. Coleman je zagotovil Jimmieja, da tudi on "sovrani" kajzerja, ampak nemško "ljudstvo" je treba braniti. Tako je Jimmie postal — ne da bi se bil najmanj zavedal — orodje kajzerjeve propagande v Ameriki.

Ampak Jimmie je bil zdaj bolj previden. S svojo kaznijo, katero je prešel v zaporu, je naprtil svoji družini toliko sitnosti, da je bil prisiljen dati nekaj koncesij svoji ženi. Ko je prišel iz ječe, mu je Lizzie naredila dolgo pridigo o glavnosti očeta napram njegovim otrokom. Jimmie je priznal svoje dolžnosti, ali stvar ga je ozlovolila. Kakšno je to življenje? Čemu se trudi, da vzgoji ženo, ki ne vidi dalj od kuhinjske peč? Človek bi rad bil odrešenik sveta, hodil bi po visokih gorah in vrhovih herojstva in vse tako, pa ti pride žena, potegne te dol in te priklene na pustno vsakdanost, katera zahtuje zadnjo revolucionarno iskrie v tvoji duši! Jimmie je že nekoliko pozabil na "veverice" in smrdljivo juho v ječi, toliko bolj se je pa madajal ob spominu na sodniško razpravo, ko je stal pred sodnikom kot junak za temeljne pravice ameriških državljanov. In hotel je, da Lizzie ceni njegovo junaštvo po njegovih pravi vrednosti. (Dolje prihodajč.)

Pošljamo denar v staro domovino.

Kapital vloge in prebitok znaša blizu \$12,000,000.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro. Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jamčimo za vsaj poslati denar, enako kot pred vojno, da bo hitro in točno izplačan.

PRODAJAMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE.
Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedlek in soboto po 8:30.

KASPAR STATE BANK,
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.